

Титаренко Діана Сергіївна

Місто Харків

Сучасний стан та перспективи розвитку психологічного супроводу діяльності працівників гірничорятувальної служби.

Ще здавна у сфері здобутку вугілля виникало досить багато аварій, в яких гинула велика кількість людей. Тому, ще в кінці XIX – на початку XX століття було створено першу гірничорятувальну службу, яка допомагала ліквідувати аварії та рятувати людей. Сьогодні ця служба має дещо інший вигляд, ніж перші зағони.

Державна воєнізована гірничорятувальна служба (ДВГРС) – це сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та окремих їх наслідків, виконання пошукових, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт на підприємстві гірничої промисловості.

На цей час Державна гірничорятувальна служба України має такий вигляд: Центральний штаб ДВГРС (м. Донецьк), Штаб ДВГРЗ Луганської області, Оперативний ВГРЗ, Навчально-оперативний загін – Центр підготовки гірничорятувальників, Механічні майстерні, а також дев'ять ВГРЗ в Донецькій та Луганській областях.

Умови роботи гірничорятувальної служби досить специфічні та складні. Робітники ДВГРС працюють під землею, де бракує світла, простору, повітря, висока температура оточуючого середовища, висока задимленість повітря, дещо змінений тиск тощо. Такі умови праці потребують серйозної фізичної та психологічної підготовки. Отже, професійний відбір до служби в гірничорятувальному загоні досить жорсткий.

Для проведення професійного відбору створюються на базі найближчого до загону лікувально-профілактичного закладу спеціальні медичні комісії. До

складу комісій входять: заступник головного лікаря лікувально-профілактичного закладу, заступник командира підрозділу ДВГРС з медичної роботи та спеціалісти лікувально-профілактичного закладу.

Діагностика психофізіологічного стану оцінюється за професійно важливими показниками: гострота зору, гострота зору при зниженому освітленні та світова чуттєвість, латентний період зорово-моторної реакції, гострота слуху, латентний період акустико-моторної реакції, координацію рухів, стійкість уваги, емоційна стійкість, спостережливість тощо.

Для спостереження динаміки змін фізичного та психологічного стану гірничорятувальників проводять періодичний медичний огляд один раз на рік. За необхідністю проводять позачергові обстеження.

Протягом усього часу проходження служби в ДВГРС гірничорятувальники та командири повинні систематично вдосконалювати свою професійну підготовку в спеціальних тренуваннях. Існує відповідний графік проведення тренувань.

Спеціальне професійне тренування гірничорятувальника складається з тренування в дихальному пристрої, теплового тренування та тренування для підвищення фізичної працездатності та витривалості, психологічної підготовки.

Психологічна підготовка спрямована на активізацію індивідуальних здібностей, що забезпечують психологічну готовність до дій в реальних умовах ліквідації аварії. Психологічна стійкість гірничорятувальника формується головним чином за рахунок досвіду, здобутого за особистої участі в рятуванні людей та ліквідації аварії на шахті. Вона досягається шляхом аналізу важких аварій, проведенням спеціальних навчальних «тривог» та ігор, в яких створюються умови досить близькі до реальних. Рятувальників також навчають проводити аутогенні тренування з метою регулювання свого емоційного стану.

Отже, можна зробити такі висновки: умови роботи ДВГРС доволі складні, професійний відбір до служби досить жорсткий та має багато різноманітних критеріїв оцінювання. Нажаль належного постійного психологічного супроводу діяльності гірничорятувальної служби не існує. Проводяться лише планові

обстеження, які не можуть забезпечити своєчасної профілактики деструктивних відхилень в особистості.